

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în față: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 6.—

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

O stranie soluție pentru rezolvirea crizei. — Anteproiectul codului comercial. — *Cronica:* Inaugurarea noului sediu al suc. „Albina”, București. Taxa de timbru. Numărul polițelor protestate în anul 1930 în Decihul Regat și Basarabia.

O stranie soluție pentru rezolvirea crizei.

Baza pe care se întemeia până acuma scheletul progresului omenesc, era economisirea. Am putea zice că este, pentru că cele ce vor urma, vor înfățișa acest lucru. Din cele mai vechi timpuri și din cele mai primitive stări sociale ale omenirii, toți economiștii cari s'au succedat la diferite epoci și perioade, n'au profesat decât această unică mărturisire. Principiul pornea poate din examinarea minuțioasă și a vieții animale. Câte specii de necuvântătoare nu ne arată, că este necesar să se adune la vremuri de belșug, pentru ca să se prevină timpurile de sărăcie.

Pe baza acestei premise — economisirea — s'a întemeiat apoi toată structura economică a societății. Însă și „Biblia” cu cei șapte ani de belșug și șapte de foamete, ne arată că principiul economisirii intrase de multă vreme în premisele etice.

Credem deci că așa s'au încheiat lucrurile începând cu timpurile apariției societăților. Dealtfel istoria ne spune, că popoarele cari nu știau să economisească piereau. Desfrâul și risipa au fost două elemente ale defectuosității unui popor; defecte cari au dus la dispa-

riția lui, cu aceeași virulență cu care microbii rod corpul omenesc.

Dealtfel, de când s'a aplicat cu strictețea principiul economisirii, a început diferența materială a indivizilor și a popoarelor din toate punctele de vedere. Popoarele cari își chiverniseau munca și își disciplinau poftetele, se înălțau tot mai sus pe scara socială. Numai prin economisire s'a putut progresa în domeniile nobile de activitate. Economisirile au permis înfrunirea de capitaluri pentru exploatarea productive comune umane și numai prin ele mai cu seamă, s'a permis progresul intelectual. Niți nu se putea concepe progres intelectual, fără o rezervă de bunuri ce putea fi acordată cercetărilor în drumurile nerăscolite ale științei, tehnice, etc.

Acest principiu al economisirii a evoluat apoi în ultimul timp, într'un înțeles complex și într'o măsură nedefinită. De unde până spre sfârșitul secolului trecut, prin economisire se înțelegea numai o orânduială în cheltueli, așa ca activitatea să se încheie cu un profit cât de mic, azi s'a trecut cu aplicarea economisirii în vastul domeniu al tuturor factorilor producției. Dintre ei însă, s'a dat cea mai mare însemnătate muncii omenesci. Lăsând la o parte întregile capitole ale divizării și sistematizării ei în domeniul producției etc. etc. munca omenească în toată complexitatea ei materială și spirituală a fost supusă unor severe frieri, pentru a se găsi cele mai potrivite mișcări urmărind cel mai mare randament al ei. Plecând dela „Taylorism” care cuprindea numai eliminarea mișcărilor de prisos ale muncitorilor, s'a ajuns astăzi să se cerceteze pe lângă aceasta

și mai cu deosebire, calitățile intrînseci spirituale ale lucrătorului în legătură cu profesiunea ce o exercită. Atât de departe s'a ajuns în această privință, încât instituțiunile necesare acestor cercetări au fost afiliate celor mai înalte așezăminte culturale din țară. Dar în fine însăși problema energiei care se discută azi pe toate fețele, n'are ca punct de plecare economisirea.

Gândirea curentă și mai cu seamă activitatea socială și economică se bazează sau tinde să se bazeze, numai pe instituțiunile cari au la bază mica economie. În Germania sistemele de asociație „reiffeseniene“, la noi cooperajia și băncile populare, sunt tot atâtea instituțiuni, cari fiind să demonstreze eficacitatea micilor economisiri. Iar ce s'a produs la noi pe terenul culturii economice, erau tot directive pentru eficacitatea cooperării acestora, la progresul uman și național. Merită relevat cu atențiunea cuvenită, în acest domeniu, tratatul dlui Adrian Dumitrescu-Bumbești: Studiu asupra caselor de economie și foată propaganda ce se face prin reviste în această direcție, Institutul economic românesc a închinat un număr întreg al buletinului său, acestei activități.

Se poate spune că sistemul a dat bune rezultate. Bazate pe el omenirea strângea permanent la bunuri cari ridicau civilizația, cultura și propriul ei confort. Dar tocmai când sforțările acestui sistem trebuiau mai intens solicitate din cauza grelelor timpuri de azi cari nu mai permiteau decât la unii și cu foarte mare greu o economisire, apare de peste ocean, din continentul de unde la scurte intervale ne-au venit toate surprizele ultimului secol, o nouă credință, o nouă evanghelie economică: nu economisire, ci cheltuială cu mâna largă, trebuie să fie astăzi deviza oamenilor în fața crizei care-și întinde ca o pecingine suferințele în toate părțile și în toate domeniile de activitate. Iată deci că pe lângă toate soluțiile ce i s'au dat, criza provoacă panica, târând după sine declarații ce răstoarnă cu desăvârșire însăși baza sistemului nostru economic. Pe lângă incriminările la cari e supus sistemul nostru de viață din partea Asiaticilor cari ne acuză că am aruncat din el tot ce era sufletesc, iată America ne provoacă

mai mult nedumerirea, pretinzând că pentru combaterea răului de care suferim, mijloacele cunoscute de noi nu mai sunt suficiente ci trebuie să introducem ceva nou și sensațional.

Poate că privit acest strigăt de alarmă din punct de vedere american, el nu ar avea nevoie de prea multă justificare. Cel care l-a inventat și-a dat seamă că economiile adunate în America și ținute în stare de nefuncționare, vor aduce dezastrul futurora. Pentrucă după războiu, America a acumulat toate resursele economice ale Europei. Imediat după încheierea păcii, ea și-a prefins cu vehemență toate plățile articolelor cu care a aprovizionat Europa în decursul războiului și a executat cu tenacitate diavolească polițele acesteia ajunsesse la scadență. În felul acesta tot ce Europa secătuită de plățile războiului putea acumula, a trecut în America cu viteza bolidului.

Astfel America a putut strânge cu siguranță rezerve formidabile pe cari să le dețină astăzi marii regi ai frustrurilor și cari aruncate pe piață cu scopul înviorării consumului, cu toate craturile cari au bătuit-o ar putea să aibă o repercusiune și asupra înviorării producției. Și poate că consumația influențată, producția reînviată, viața economică să se resimtă și să-și reia mersul său normal. De vreme ce Americanul propune, probabil că știe el ce vorbește.

Dar Europa sărăcită își poate ea permite un asemenea lux? Posedă ea acele rezerve de capitaluri pe cari să le pună la dispoziția consumatorului, cu speranța că până la completa lor epuizare, viața economică s'ar influența și prin reînvierea ei, s'ar putea reacumula capitalurile consumate. Evident că nu. Și atunci ne întrebăm cu bună dreptate în fața soluției ce se preconizează, — dacă având rezervele adunate chiar — ea ar da rezultatul dorit. Răspunsul nu este greu de dat. O rezervă acumulată cu multă trudă de generații întregi, se poate cheltui în scurtă vreme. Ar fi suficient să ne imaginăm cloaca de distracție și cluburi a marilor orașe. Bani aruncați pe piață cu nădejdea de a aduce binele futurora, s'ar scurge în mare parte pe lucruri neproductive. A, dacă fiecare individ în parte și-ar cumpăra începând

dela o dată fixă câteva costume de haine, s'ar aproviziona cu alimente pe ani întregi și și-ar procura tot ce are nevoie pentru confort și bun traiu, poate că ar fi cazul să mai întredem o speranță. Dar nu toată lumea ar face acest lucru, de dragul stimulării consumației. Pe urmă ar interveni alte calamități, ca urcarea prețurilor, scăderea treptată a capacității de cumpărare, încât vrând nevrând la același punct nevralgic am ajunge, la care ne găsim. Atunci ce-i de făcut? Nimic altceva decât continuarea vieții tot după vechiul sistem. Gospodăria omească să se conducă după regulile stricte ale economisirii: fiecare cetățean cu creionul în mână să cheltuiască zi de zi, numai atâta cât puterile sale îl ajută. Criza nu pornește propriu zis dela consumator. Producția va trebui să se acomodeze cerințelor sale. În afară de aceasta, organizarea vieții generale, se găsește în plin desacord. Constatări precise într'un domeniu se duc la îndeplinire prin măsuri direct opuse decât cele necesare. Priviți la întregul organism politic și administrativ, că pornește la economii, amplificând angrenajele și dând naștere la complexități enorme de fisealitate în același timp când urmărește ieftinirea vieții, etc. În felul acesta procedând și neacordând sforțările generale de îmbunătățire, în zadar am arunca pe piață rezervele — pe cari presupunem că le-am avea — niciodată nu vom ajunge la soluția optimă. Deci pentru povajă, să zicem Americanului merçi și cât despre îmbunătățire să ne urmăm drumul tot cu creionul în mână. Mântuirea tot pe calea înfrânării o să vină.

Ing. GH. BRÂNDUȘ.

Anteproiectul codului comercial.

IV.

Despre registrele comerciale (§§-ii 41-53).

Chestiunile cari se pun spre examinare la acest capitol sunt: Ce fel de registre trebuie să fină comercianții? Ce fel de operațiuni trebuie înscrise și după normele cărei contabilități? Când trebuie înscrise operațiunile? și în ce limbă? Ce rol are tribunalul cu privire la registrele comerciale? Efectele juri-

dice ale înscrierilor în registrele comerciale. Câtă vreme trebuie păstrate?

Ce fel de registre trebuie să fină comercianții? Aceasta chestiune va fi desigur examinată și soluționată cu mai multă competență de către organizațiile profesionale (camerele de comerț și industrie, sfaturile negustorești, asociațiile contabililor experți), acestea au în primul rând căderea de a se pronunța, dacă sistemul adaptat de anteproiect este cel mai potrivit cu exigențele vieții practice. Căci este evident că legea nu poate să creieze nimica nici în această privință, rolul ei reducându-se la constatarea realităților și la alegerea acelor dintre sistemele aflate în practică, cari cadrează mai bine cu interesele clasei comerciale și cu interesele ordinii publice.

Anteproiectul prevede ca registre obligatorii pentru comercianți: *registru jurnal, inventarul și copierul.*

DI Gr. L. Trancu-lași, fost ministru într'un studiu asupra acestei probleme (vezi „Curierul Judiciar“ Nr. 3 și 4 din 1931) observă că legea pretinde și prea mult și prea puțin: prea mult pentru micii comercianți, cari cumpără dela angrosiști și apoi desfac în detaliu și cari nu obișnuiesc să fină copier, — și prea puțin pentru marile întreprinderi comerciale cu zeci și sute de milioane capital, a căror administrație internă reclamă mai multe registre, decât cele prevăzute în anteproiect. DI Trancu-lași concludă deci că pentru micii comercianți să nu să prefindă copierul, iar pentru ceilalți comercianți cu activitate mai vastă să se prevadă și *Cartea Maestru* (sau cartea mare). Acest registru „arată în rezumat toate conturile sau partidele“, și cu ajutorul acestuia în orice moment se poate cu ușurință constata, dacă comerciantul este creditor sau debitor. Registrul maestru ar fi prin urmare un mijloc eficace de orientare în gestiunea comerciantului, „fără acesta trebuind să parcurgi tot șirul de operațiuni înscrise în registrul jurnal, dacă voești să cunoști situația comerciantului la un moment dat“. — „Acesta ar trebui să fie criteriul legiuitorului în prescrierea registrelor comerciale. Acesta ar fi și sistemul adoptat de proiectul italian din 1925“.

În subsidiar propune sistemul american în care registrul jurnal se ține împreună cu registrul maestru.

Argumentarea D-lui Gr. Trancu-Iași este plauzibilă și convingătoare, dar noi credem, că o ingerință prea mare a legiuitorului în administrarea internă a comerciantului nici nu e necesară și nici nu e admisibilă din punctul de vedere al libertății comerciale. — Nu pare necesară pentru că fiecare comerciant conduce în propriul său interes atâtea registre, de câte are nevoie în raport cu îndeplinirea întreprinderii sale comerciale. Mai corect ne pare nouă, ca legea să fixeze numai registrele absolut indispensabile pentru a putea controla gestiunea comerciantului în caz de concordat forțat și de faliment — restul registrelor lăsându-le la latitudinea comerciantului. — Iar în ce privește pe micii comercianți („Minderkaufleute“) trebuie să se aibă în vedere, că art. 8 dispensează pe micii comercianți de ținerea registrelor comerciale, deci excepționarea copierului cu considerare la acești negustori este fără obiect. Este altă chestiune dacă acest regim de privilegiu și de oblăduire este de dorit sau nu?

În orice caz există în anteproiect o anumită contradicție și incoerență în aceasta privință, și anume în capitolele despre concordatul forțat și despre faliment micii comercianți nu sunt excluși dela aceste feluri de lichidare. Dar cum se va aprecia cererea de concordat forțat sau de faliment, dacă nu sunt mijloace pentru controlarea gestiunii comerciale din punctul de vedere al corectității și al bunei credințe?

Concordatul preventiv îl acordă anteproiectul — și legea în vigoare — când situația matrimonială precară a comerciantului este urmarea unor împrejurări extraordinare și neprevăzute ori în alt mod scuzabile. Cum se vor putea aprecia aceste elemente în lipsă de registre comerciale? Ținerea în ordine a registrelor comerciale este în criteriu esențial și la stabilirea infracțiunii de bancrută frauduloasă.

Cum se va putea constata — în lipsă de registre comerciale, cari reoglinesc mersul operațiunilor — dacă comerciantul a operat cu intenția de a eluda pe creditorii?

Din aceste considerațiuni se desprinde în mod logic concluzia, că *degațarea micilor comercianți de ținerea registrelor comerciale nu este justificată*. — Necesitatea de regenerare a comerțului prin crearea unei tagme formate din elemente ordonate și disciplinate pledează pentru generalizarea obligațiunii de a ține registre comerciale.

Ce fel de operațiuni trebuie înscrise în registrul jurnal? Art. 42 spune, că „*orice comerciant este obligat să înscrie în fiecare zi în registrul jurnal operațiunile comerțului său, convențiunile, acceptările sau girurile titlurilor de credit și în general tot ce primește sau plătește, sub orice titlu, cu referire la documentele justificative, trecând la fiecare sfârșit de lună și sumele întrebunțate pentru cheltuielile casei sale*“.

Redactarea acestui articol e aproape identică cu art. 23 din codul comercial al vechiului Regat. Anteproiectul folosește „girurile titlurilor de credit“ față de „girurile efectelor comerciale“ din cod. com. român. Dl Trancu-Iași observă, că „efectele comerciale“ constituie o noțiune mai vagă, mai cuprinzătoare și deci mai potrivită cu caracterul exemplificativ al enumerării din acest articol. Distingețiunea nu are importanță, de vremece enumerarea de exemple nu are alt scop decât acela de a înlesni aplicarea legii, ceace rezultă din cuvintele „în general tot ce primește sau plătește *sub orice titlu*“. După părerea noastră e mai juridic art. 25 din cod. com. ardelean, care spune, că „registrul jurnal va arăta precis *afacerile comerciale* și situația patrimoniului comerciantului“. Redactarea codului din vechiul Regat preluată de anteproiect dă naștere la controversa, dacă *trebuie înscrise și operațiunile civile?* de pildă: cumpărare de imobile, succesiuni, constituiri de dote, donațiuni etc.

Din formulă vagă „*sub orice titlu*“ s'ar putea deduce, că și operațiunile civile trebuie înscrise, dar pe altă parte enumerarea de exemple nu cuprinde decât operațiuni comerciale de unde ar urma că adajiu final care încheie enumerarea exemplilor, s'ar referi numai la operațiuni comerciale. Chestiunea a format obiectul unei controverse aprige, atât în doctrină, cât și în jurisprudență. Dl profesor M. A. Dumitrescu în Manualul său de drept comercial interpretează textul din codul comercial român astfel că, „comerciantul trebuie să înscrie în jurnal și acele contracte civile, cari

ar fi de natură de a influența în mod direct starea sa materială, ca de exemplu donațiuni, acceptarea de succesiuni, cumpărare sau vânzare de imobile, constituiri de dote“. Corpul experților contabili în răspunsul său ce a dat în cadrul unei anchete întreprinsă în vederea modificării codului comercial român, a opinat că operațiunile civile să nu fie trecute în registru, fiind suficient ca acelea să fie trecute numai în inventar la poziția „averea personală“ și numai la firmele individuale, în comandită și în nume colectiv, iar legea să cuprindă cu privire la operațiunile ce trebuiesc înscrise în registru, numai o dispoziție vagă, cu câteva exemple.

Nu înțelegem pentru ce autorii anteproiectului nu au curmat aceasta controversă, luând atitudine hotărâtă într'un sens sau altul.

Noul cod de comerț va trebui prin urmare, să declare precis, dacă înțelege să fie înscrise și operațiunile civile sau nu?

În cazul că se va limita la operațiunile de comerț, este suficient să dispună numai atât, că „în registrul jurnal se vor înscrie toate operațiunile comerciale“, — așa cum dispune codul comercial ardelean, — căci noțiunea operațiunilor sau actelor comerciale este definită în altă parte (art. 2.) o enumerare exemplificativă pare deci naivă și de prisos.

Umila mea părere este că *la firmele individuale să fie obligatorie și înscrierea transacțiunilor civile și a cheltuielilor personale, iar la firmele sociale să se înscrie în jurnal numai operațiunile comerciale.*

Distincțiunea aceasta se impune în urma faptului, că societățile în comandită și în nume colectiv sunt persoane juridice cu patrimoniu aparte, și cu *răspunderea subsidiară* a membrilor interni. (În sensul anteproiectului). Comerciantul cu firmă individuală în privința răspunderilor și a patrimoniului se contopește cu fondul de comerț sau întreprinderea comercială.

Comerciantul individual pentru actele sale de comerț răspunde solidar, nemărginit și direct (*nu în subsidium*) cu toată averea sa, deci și cu averea sa civilă. În consecință orice fapt civil are

repercusiune directă și asupra patrimoniului sau fondului comercial. O eventuală despărțire a actelor civile de cele comerciale ar fi deci nelogică, și nejuridică.

Chestiunea mai are apoi și un aspect de moralitate comercială. Prin separarea averii și actelor civile de cele comerciale i s'ar da comerciantului fără scrupule posibilitatea de a-și dosi averea și de a frustra pe creditori, putând opera în *civil* cu veniturile luate în secret din activitatea comercială. Posibilitatea aceasta are importanță practică în vederea cererii de concordat preventiv. Știm din practică că multe concordate forțate — îndeosebi în anii imediat după războiu (1921—1925) au fost provocate de *cheltuielile personale excesive*, a căror proveniență era imposibil de identificat în urma faptului că aceste cheltuieli nu erau înscrise în registrele comerciale și comerciantul nici nu era obligat să le înscrie.

Nu este prin urmare de aprobat sistemul anteproiectului de a se trece în jurnal „cheltuielile casei“ numai „la fiecare sfârșit de lună“. Comerciantul va uita intenționat multe din aceste cheltuieli și își va putea ușor falsifica soldul casei. *„Cheltuielile de casă“ sau mai precis „cheltuielile personale trebuiesc înscrise în jurnal în ordine cronologică, fiecare erogatiune înscriindu-se în ziua efectuării ei, așa cum anteproiectul — și codul com. român în vigoare — prevăd pentru operațiunile comerciale. Anteproiectul nu este însă clar în această privință când prevede înscrierea „în fiecare zi“, pentru că nu în fiecare zi sunt operațiuni de înregistrat. Mai potrivită ar fi expresiunea „în ordine cronologică“ sau „succesivă“. Dl. Trancu-Iași observă — de acord cu prof. M. A. Dumitrescu — că autorii codului comercial român au tradus greșit din italienește cuvintele „giorno per giorno“ ceea ce nu este identic ca „în fiecare zi“ ci însemnează „zi cu zi“ adică ordinea succesivă sau calendaristică.*

Ce fel de contabilitate să fie impusă comercianților? Anteproiectul nu indică sistemul de contabilitate ce trebuie să urmeze comerciantul la înscrierea operațiunilor. Prin urmare anteproiectul — ca și codurile noastre actuale — lasă la latitudinea comerciantului să-și aleagă

orice fel de contabilitate. Ar fi bine însă ca aceasta să o spună în mod expres, așa cum o spune codul comercial ardelean, pentrucă, după cum observă și dl Trancu-lași din art. 44 care vorbește de alcătuirea inventarului și din textul: „în urmă se va stabili contul de profit și pierdere, făcându-se balanșarea” — s'ar putea trage concluzia, că anteproiectul ar fi pentru partida dublă. (Ce însemnează „balanșare”? probabil soldar esau bilanșare!) Proiectul italian ca și codul german precizează că comerciantul este obligat să țină o *contabilitate ordonată* sau regulată, ceea ce ar însemna că conducerea registrelor nu este lăsată la arbitrarul comerciantului, acesta fiind a folosi una din metodele de contabilitate admise de doctrină și de practica comercială, deci nu poate să facă înscrierile alandăla fără absolut nici o normă contabilicească (sunt și astfel de comercianți din treapta cea mai de jos!) Ar fi bine ca și noul cod să prevadă cel puțin atât.

Unii teoreticieni cer contabilitatea în partidă dublă pentru acele întreprinderi mai mari, dela cari se cer toate registrele, ceea ce este — credem noi — de prisos, fiindcă întreprinderile mai mari și fără dispoziția legii folosesc partidă dublă.

Anteproiectul prevede întocmirea inventarului la începutul comerțului și apoi în fiecare an, în caz de neschimbare putându-se provoca la inventarul din anul precedent. E o sarcină foarte grea aceasta impusă anual comercianților cu mari stocuri de mărfuri. *Ar fi mai potrivit sistemul ardelean*, care la întreprinderile cu mari stocuri de mărfuri, (textile, pie-lărie, articli de modă etc.) cere întocmirea inventarului *tot la doi ani*.

În ce limbă să se țină registrele comerciale? Art. 48 prevede „*limba română sau una din limbile europene*”, dar *societățile comerciale* sunt obligate să țină registrele *numai în limba română*. Codul ardelean prevede în general „*orice limbă modernă*”, deci e mai tolerant în privința aceasta. Exclusivitatea limbii române pentru societățile comerciale este mai conformă cu caracterul național al statului nostru. Dar nu e compatibilă cu principiul libertății comerțului, care nu admite ca de exemplu să impui limba română la doi săcui cari în Odorheiu vor să-și deschidă o prăvălie ca asociați în

nume colectiv. Nici nu știu cum se va putea pune de acord aceasta dispoziție cu angajamentele noastre internaționale privitoare la regimul minoritar. Este deci foarte probabil, că se va menține registrul mai tolerant și liberal al libertății limbii. Cel mult la societățile cari stau sub controlul statului se va putea impune folosirea exclusivă a limbii române.

Ce rol are tribunalul în legătură cu registrele comerciale? Art. 49 prevede că „*registrele jurnal și inventar vor fi prezentate instanței competente la sfârșitul fiecărui an comercial (?) spre încheiere și viză.*” Ce vrea să zică „an comercial”? Cred că autorul a înțeles an calendaristic.

Nu înțeleg ce rost are viza judecătorului dela registrul de comerț: Anteproiectul nu precizează, dacă aceasta „viză” are sau nu vre-un caracter juridic, și anume dacă comportă și un control efectiv din partea tribunalului? Din sistemul anteproiectului bazat pe o completă libertate comercială nu reiasă că scopul vizei ar fi controlul registrelor comerciale. Dar fără acest control prezentarea „spre încheiere și viză” nu are nici un sens, ci înseamnă numai o sarcină în plus pentru comerciant și pentru oficiul registrului de comerț. Registrele au rost să fie prezentate la autoritatea fiscală pentru controlul timbrelor dar nu și la instanță!

Efectele de drept ale înscrierilor în registrele comerciale. Anteproiectul nu reglementează aceste efecte juridice, cari sunt mai mult de ordin procedural. Codul comercial ardelean atribuie registrelor, cari sunt ținute în perfectă ordine putere semiprobatorie, și reglementează rolul registrelor comerciantului în caz de proces. La fel fac și alte coduri (cod. rom. §§-ii 31—33, cod. francez § 12, cod. german § 34). Aprobăm însă sistemul anteproiectului, căci importanța pe care registrele comerciale o au în procedura probatorie ține de domeniul procedurii civile ca drept formal și nu de codul comercial care trebuie să conțină numai normele dreptului material.

Anteproiectul nu prevede obligațiunea comercianților cu firme individuale de a semna registrele, inventarul și bilanșul. Poate o crede că înțeleasă dela sine, dar în vederea răspunderilor în caz de

faliment și în penal se impune o dispoziție expresă în privința aceasta așa cum prevede art 24 din codul ardelean.

Cât timp trebuiesc păstrate registrele și actele justificative? (scrisori, telegrame, copii etc.)

Anteproiectul în art. 53 prevede termenul de 5 ani. Termenul de zece ani din codurile în vigoare (art. 30 cod. aud., și idem cod. rom.) anteproiectul îl reduce la jumătate. Nu cunoaștem motivele cari au determinat pe autori să introducă aceasta inovațiune. Sunt însă sigur că procedura noastră civilă post-belică, în care procesele cu nenumărate posibilități de tergiversări și amânări durează și peste cinci ani, nu am putut sugera termenul redus de 5 ani. Nici termenul de prescripție a creanțelor nu este redus, deci *mai potrivit ar fi să se mențină pentru păstrarea documentelor și registrelor termenul de zece ani*, aceasta atât în interesul comercianților, cât și în acela al terțelor persoane.

(Va urma).

Dr. IOACHIM TOLCIU.

CRONICA.

Inaugurarea noului sediu a Suc. „Albina“ București. În liniște, fără alatu și fără fast, păstrând vechea și buna sa tradiție, banca „Albina“ Sibiu a inaugurat la 1 crt., noul sediu din București al Sucursalei sale din Strada Edgar Quinet Nr. 6. Au participat numai corpul funcționarilor Sucursalei, reprezentanții firmei constructoare Ing. Tib. Eremie, Ing. nerul de control dl Cristinel și doi-trei invitați în vechi și strânse legături cu banca.

Din partea Centralei au asistat dnii Dr. I. Beu, președinte și directorii C. Popp și I. Rebeș.

După o sfeștante celebrată de parohul locului, localul de birou, care ocupă parterul și etajul I., a fost predat destinației sale.

Construcția este modernă cu trei etaje, în centrul capitalei și a vieții financiare și comerciale. Se înșirue în mod demn lângă celelalte edificii bancare ale capitalei, atât ca înfățișare exterioară, cât și ca aranjament intern.

Noul edificiu, pe lângă că ridică prestigiul institutului proprietar, formează și o investiție prețioasă și de valoare durabilă pentru „Albina“.

*

Taxa de timbru la conturile curente. Comisiunea centrală a timbrului în ședința din 26 Februarie a. e., a fixat următoarele noi norme de aplicare a acestei legi.

Convențiunea de deschidere de credit simplu sau în cont curent de care se ocupă art. 14, paragraful 6 din legea timbrului, implică — după cum evident reese din alin. II. al textului sus citat — o înțelegere prealabilă, prin care cineva se obligă, independent de orice operațiune imediată, să procure altuia bani sau mărfuri pe credit într'un timp și până la o limită anume determinată sau chiar fără o atare limită.

O asemenea convențiune nu se va conforma deci cu creditul care se face în momentul încheierii unei vânzări cumpărătorului unor mărfuri pentru întreg sau parte din prețul acelor mărfuri, o atare operațiune constituind o simplă vânzare cu termen pentru plata prețului, iar nu o convențiune specială de deschidere de credit în sensul legii.

*

Numărul polițelor protestate în anul 1930, în V. Regat și Basarabia. După situația încheiată de Serviciul statistic judiciar de pe lângă ministerul Justiției, numărul polițelor protestate (cu excepția cecurilor și a tratelor neacceptate), în Vechiul Regat și Basarabia, pe anul 1930, este de 416.475, reprezentând o valoare de 5,043.782.625 Lei, față de 441.270 de polițe protestate în anul 1929, însumând Lei 5,198.008.626.

Pe regiuni situația se prezintă astfel :

Muntenia 128.658 polițe în sumă de Lei 1,927.231.349.

Moldova 124,884 polițe în sumă de Lei 1,384.004.740.

Oltenia 38.318 polițe în sumă de Lei 556 și 543.903.

Dobrogea 23.042 polițe în sumă de Lei 307.469.715.

Basarabia 141.613 polițe în sumă de Lei 868.532.918.

Scăderea numărului de polițe din 1930 e neînsemnată după cum rezultă din această situație. Această scădere s'a observat numai în Muntenia, Oltenia și Dobrogea.

Situațiunea din Ardeal nu e cunoscută, din pricină că notarii publici, considerând polițele drept acte secrete, nu le comunică Ministerului. N'avem astfel putința să știm numărul polițelor protestate acolo.

„SOMEȘANA“, institut de credit și economii, societate pe acțiuni în DEJ.

CONVOCARE

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „SOMEȘANA“, societate pe acțiuni în DEJ, sunt invitați în sensul §-ului 16 din statute la a

XLI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 31 Martie 1931, la orele 11 a. m., în localul institutului. În caz, că la această dată nu s'ar prezenta numărul acționarilor cerut de statute, prin aceasta se convoacă adunarea generală în sensul §-ului 22 din statute, pe ziua de 14 Aprilie 1931, la orele 11 a. m.

Ordinea de zi:

1. Constituirea adunării, numirea prin președinte alor 2 notari, 2 verificatori și 2 scrutatori;
2. Raportul Direcțiunii și a Comitetului de censored despre gestiunea anului 1930. Aprobarea bilanșului și distribuirea profitului curat;
3. Decidere asupra absolvării Direcțiunii și a comitetului de censored dela responsabilitatea anului de gestiune 1930;
4. Statorirea marcelor de prezență;
5. Alegerea alor 2 membri în Direcțiune pe un period de 3 ani.

Dej, la 12 Februarie 1931.

Direcțiunea.

Notă. Domnii acționari, cari până în prezent nu și-au preschimbat acțiunile vechi în acțiuni noi de valoare Lei, să binevoiască a și-le preschimba la cassa institutului, deoarece dividendă anilor 1927, 1928, 1929 și 1930 se va plăti numai contra cupoanelor acțiunilor noi.

Active.

Contul Bilanș încheiat cu 31 Decembrie 1930.

Pasive.

		Lei	b.			Lei	b.
Cassa în numerar		123.180	—	Capital societar		882.200	—
Cassa de păstrare postală		10.195	—	Fond de rezervă general		210.000	—
Cambii escontate		2.825.416	—	Fond special pt. dubioase		177.000	—
Imprumuturi ipotecare		2.297.260	—	Fond pt. difer. de curs la efecte		167.000	—
Efecte		958.900	—	Fond de pensuni		260.000	—
Imobile		380.000	—	Depuneri spre fructificare		4.153.997	—
Debitori		87.029	—	Depozite		28.937	—
Mobilierul amortizat		—	—	Creditori		489.215	—
				Dividendă neridicată		45.922	—
				Dare transitoare		28.937	—
				Interese anticipate pro 1931		260.000	—
				Profit curat		188.772	—
		8.691.980	—			8.691.980	—

Debit.

Contul Profit și Perdere.

Credit.

		Lei	b.			Lei	b.
Interese după fonduri		42.080	—	Interese dela împrumuturi		683.805	—
Interese la depuneri		604.535	—	Interese dela efecte		64.429	—
Spese curente și porto postal		65.003	—	Arânzi și chirii		84.830	—
Salare, bani de evarfir și adause		354.000	—	Provizțiuni		533.632	—
Impozite		71.631	—				
Abserieri		39.655	—				
Profit curat		188.772	—				
		1.366.726	—			1.366.726	—

Dej, la 31 Decembrie 1930.

Dr. Ioan Moldovan m. p., director executiv.

Augustin Pinteia m. p., expert contabil.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Liviu Mieșă m. p.

Dr. Teodor Mihali m. p.

Ioan Maxim m. p.

Dr. Iacob Făgărășan m. p.

Dr. Dumitru Manu m. p.

Alexandru Coroiu m. p.

Iacob Marga m. p.

Ionel Tilea m. p.

Am examinat conturile de mai sus, pe cari le-am aflat în consonanță numerică cu registrele institutului „Someșana“.

Dej, la 12 Februarie 1931.

COMITETUL CENSORILOR:

George Mânzat m. p.

Atanasiu Pașeu m. p.

Victor Hermann m. p.

Dr. Cornel Pop m. p.

"V I L Ă D E A S A"

Institut de credit și economii s. p. a., HUEDIN.

Activ.	Contul Bilanț la 31 Decembrie 1930.		Pasiv.		
	Lei	b.			
Casa în numerar	3.870.056	—	Capital societar	15.500.000	—
Disponibil la bănci	3.065.207	6.935.263	Fond de rezervă	4.652.013	—
Credite cambiale cu acoperire ipotecară	53.211.231	—	Fond pt. creanțe dubioase	3.000.000	—
Cred. cambiale cu giranți	47.439.795	—	Fond de pens. pt. funcț.	2.317.676	—
Credite de cont curent	2.623.781	—	Fond special de rez. imp.	348.298	—
Div. conturi debitoare	185.003	103.459.810	Fondul scop. filantropice	48.497	10.366.484
Efecte proprii	—	556.466	Dep. spre fructificare	—	57.533.250
Edificiile institutului: 2 case cu etaj în Huedin 1 casă parter în Jibou	—	2	Reescompt	—	15.382.300
Mobilier: amortizat	—	—	Dividende neridicate	—	52.333
		110.951.541	Dobânzi anticipate pe anul 1931	—	5.158.939
			Diverse conturi creditoare	—	1.104.528
			Profit net	—	5.853.707
					110.951.541
			<i>Conturi de ordine:</i>		
			Dep. garanțiilor statutare	5.145.300	—
			Dep. efect. în garanție	4.993.739	—
			Deponenții efectelor depuse spre păstrare	5.237.548	15.376.587
		126.328.128			126.328.128

Debit.	Contul Profit și Pierdere la 31 Decembrie 1930.		Credit.		
	Lei	b.			
Dobânzi după depuneri	7.802.183	—	Dobânzi după cambii cu giranți	10.001.380	—
Dobânzi după reescompt	1.804.845	—	Dobânzi după cambii cu acop. hip.	9.966.794	—
Dobânzi după fond. de pensiune pt. funcț.	417.331	10.024.359	Comisoane	1.688.904	—
Cheltuieli generale	709.817	—	Chirii	192.800	—
Salarii	3.020.384	—			
Jetoane	24.188	3.754.389			
Impozite	—	1.313.621			
Alocația la Fondul pentru creanțe dubioase	444.846	—			
Fond. de pens. funcț.	246.466	691.312			
Chirii	—	214.490			
Profit curat	—	5.853.707			
		21.851.878			21.851.878

Huedin, la 31 Decembrie 1930.

Valer Bologa m. p., director, expert-contabil.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Ioan Gall m. p.

Emil Petran m. p.

Dr. Simion Tămășiu m. p., președinte.

Mihailu Marinceaș m. p.

Dr. Valentin Porușiu m. p.

Dr. Gavril Gall m. p.

Virgil A. Pop m. p.

Marius Peculea m. p.

COMITETUL DE CENSORI:

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele institutului.

Huedin, la 14 Februarie 1931.

Iosif Orga m. p., președ. dir. de bancă, expert-contabil.

Ionel Precup m. p.

Iuliu Porușiu m. p.

Ioan Irimieș m. p.

Dr. Vasile Nossă m. p.

„FRĂȚIA“

institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Vlădeni.

CONVOACARE

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Frăția“, societate pe acții în Vlădeni sunt invitați la

VIII-a adunare generală ordinară

care se va ține în ziua de 25 Martie 1931, orele 3 p. m., în localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale;
2. Raportul Consiliului de administrație și Comitetului de cenzori asupra rezultatului gestiunii din anul 1930;
3. Descărcarea Consiliului de adm. și cenzorilor;
4. Stabilirea jetoanelor de prezență pt. membrii Consiliului de administrație pe anul 1930 și
5. Eventuale propuneri.

Vlădeni, la 1 Martie 1931.

Consiliul de Administrație.

NB. Domnii acționari, cari voese a participa la adunarea generală sunt rugați a-și depune acțiunile înainte de deschiderea adunării la „Cassa Institutului“.

Active.		Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1930.		Pasive-	
	Lei	b.		Lei	b.
Cassa	158.413	—	Capital	175.000	—
Imprumuturi	2.210.187	—	Fond pentru creanțe dubioase	20.000	—
Cont curent	397.364	—	Depuneri spre fructificare	2.811.445	—
Depuneri spre fructificare	234.770	—	Interese transitorii anticipate anulului 1931	55.811	—
Marfă	7.000	—	Profit curat	43.820	—
Diverși debitori	30.142	—			
Mobilier	12.000	—			
Imobile	6.000	—			
	3.105.876	—		3.105.876	—

Debit.		Contul Pierdere și Profit la 31 Decembrie 1930.		Credit.	
	Lei	b.		Lei	b.
Interese depuneri fructificare	278.008	—	Interese împrumuturi	422.922	—
<i>Spese generale:</i>			„ Cont curent	9.364	—
Impozite către stat	41.326	—	„ depuneri proprii	16.125	—
Diferite cheltuieli	18.636	—			
Salare	30.000	—			
Chirie	3.000	—			
Jetoane de prezență	1.650	—			
Remunerațiuni	2.500	—			
Pierdere din anul 1929	3.204	—			
Rezerve pentru creanțe dubioase	20.000	—			
<i>Amortisment:</i>					
Mobilier	3.267	—			
Imobile	3.000	—			
Profit curat	43.820	—			
	448.411	—		448.411	—

Vlădeni, la 31 Decembrie 1930.

Contabil autorizat: ss. N. Bărbat.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Președinte: ss. Nicolae Beleiu. ss. George Bretin. ss. Elefterie Mieu. ss. Toma Streche.
ss. Nicolae Balcăș. ss. Avram Tănase. ss. G. Câmpean. ss. D. Sandi. ss. Ioan Sandi.

Subsemnatul comitet de cenzori am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine și consonanță cu registrele institutului.

Vlădeni, la 1 Martie 1931.

COMITETUL DE CENSORI:

Președinte: ss. Toma Drăgoș. ss. Ilie Cureubătă. ss. Savu Drăgoș.
ss. Stefan Sandi. ss. George Beleiu.

„ȚĂNȚĂRIANA“

institut de credit și economii, societate pe acții în Țăntări.

CONVOCARE

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „ȚĂNȚĂRIANA“, societate pe acții în Țăntări sunt invitați la

X-a adunare generală ordinară,

care se va ține în ziua de 22 Martie 1931, orele 3 p. m., în localul școlii primare de stat.

Ordine de zi:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale;
2. Raportul Consiliului de administrație și comitetului de cenzori asupra rezultatului gestiunii din anul 1930;
3. Descărcarea Consiliului de administrație și cenzorilor;
4. Impărțirea profitului curat;
5. Alegerea a 3 membri în Consiliul de administrație, în locul Domnilor Nicolae Bărbat, Leonte Taus și Iosif Ciolan, precum și a 3 cenzori, în locul Domnilor Sofrone Gavrilă, Dumitru Gavrilă și Nicolae I. Picu;
6. Stabilirea jetoanelor de prezență pentru Consiliul de administrație și;
7. Eventuale propuneri.

Țăntări, la 22 Februarie 1931.

Consiliul de administrație.

NB. Domnii acționari, cari voiesc a participa la adunarea generală, sunt rugați a-și depune acțiunile înainte de deschiderea adunării la casa institutului.

Activa.		Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1930.		Pasiva.	
	Lei	b.		Lei	b.
Casa		399.288 ⁵⁴	Capital	250.000 [—]	
Imprumuturi	5.844.013 [—]		„ emisiunea III.	28.800 [—]	278.800 [—]
Cont Curent	50.449 [—]	5.894.462 [—]	Fond de rezervă Lei 389.864 ⁵²		
Diverși debitori	105.032 ⁴⁰		„ „ emis. III „	9.245 [—]	398.609 ⁵²
Reforma agrară	42.074 ⁷⁵		„ „ construcții	74.004 [—]	
Spese de emisiune	4.629 [—]	151.798 ¹⁵	„ „ filantropie	10.436 [—]	
Imobile		25.000 [—]	„ pt. creanțe dubioase	180.000 [—]	663.049 ⁷⁵
Diverse acțiuni		9.000 [—]	Depuneri spre fructificare		5.256.307 ⁷⁴
Mobilier		1 [—]	Diverși creditori		2.500 [—]
			Ajutoare		1.077 [—]
			Dividende nereclamate		2.380 [—]
			Interese transitoare		117.458 [—]
			Profit curat		157.951 ²⁰
					6.479.487 ⁶⁹
		6.479.487 ⁶⁹			6.479.487 ⁶⁹

Debit.		Contul Pierdere și Profit.		Credit.	
	Lei	b.		Lei	b.
Interese depuneri fructiv.		570.066 ⁸⁰	Interese împrumuturi	994.519 [—]	
Spese generale:			„ diverși debitori	330 [—]	
Impozite către stat	135.253 [—]		„ Cont curent	449 [—]	995.298 [—]
Diferite cheltueli	35.863 [—]	171.115 [—]	Arândă		7.000 [—]
Salare	57.600 [—]				
Remunerațiuni	8.000 [—]	65.600 [—]			
Chirie		4.500 [—]			
Rezerve pentru creanțe dubioase		14.000 [—]			
Jetoane de prezență		14.280 [—]			
Amortisment:					
Imobile		4.821 [—]			
Profit curat		157.915 ²⁰			
		1.002.298 [—]			1.002.298 [—]

Țăntări, la 31 Decembrie 1930.

Contabil autorizat: ss. N. Bărbat.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Președinte: ss. Ilarie Gonjea ss. Petru Danciu ss. Ștefan Ciolan ss. Nicolae Bărbat ss. Gheorghe Grămadă
 ss. Ștefan Grama ss. Leonte Taus ss. Iosif Ciolan ss. Alexe Morar.

Subsemnatul comitet de cenzori am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine și consonanță cu registrele institutului.

Țăntări, la 22 Februarie 1931.

COMITETUL DE CENSORI:

ss. Ioan Ciolan ss. Ioan I. B. Popa ss. Șofrone Gavrilă ss. Iosif Școrjea ss. Nicolae N. Grămadă
 ss. Dumitru Gavrilă ss. Nicolae Gavrilă.

„BANCA ROMÂNEASCĂ“, societate anonimă București.

CONVOCARE.

Conform art. 50 și 54 din Statutele Băncii, se convoacă Adunarea generală ordinară pentru ziua de *Sâmbătă, 17 Martie 1931, orele 15.30.*

Adunarea se va ține în localul Băncii Românești din Str. Smârdan No. 5, București.

Vor avea dreptul de a lua parte la Adunarea generală acționarii cari până în ziua de 9 Martie 1931, inclusiv, vor fi depus acțiunile la sediul Băncii și sucursalele ei.

Adunarea generală ordinară va fi legal constituită, când acționarii sau mandatarii prezenți vor reprezenta o pătrime din capitalul social.

Dacă în ziua hotărâtă nu se va întruni numărul de acționari prevăzut mai sus, ședința se amână pentru ziua de *Sâmbătă, 21 Martie 1931, orele 15.30*, care se va ține tot în localul Băncii Românești din Str. Smârdan No. 5, București.

Ordinea de zi:

1. Darea de seamă a Consiliului de Administrație și Bilanțul încheiat pe ziua de 31 Decembrie 1930;
2. Raportul cenzorilor;
3. Descărcarea Consiliului de Administrație de gestiunea sa;
4. Distribuirea beneficiilor;
5. Alegerea a 6 membrii în Consiliul de Administrație;
6. Ratificarea cooptării ca membru al Consiliului de Administrație a dlui Gh. Tătărescu;
7. Alegerea a 5 cenzori și supleanți.

Consiliul de administrație.

Activ Bilanțul general încheiat la 31 Decembrie 1930. Pasiv.

		Lei b.				Lei b.	
Cassa	240.481.961—			Capital	280.000.000—		
Disponibil	250.986.212—	491.468.173—		Fond de rezervă	256.046.820—		
Efecte publice și acțiuni		226.918.595—		Fond pentru construcția Palatului Băncii	60.000.000—		
Portofoliu				Casa de pensuni și ajutorare a funcț. băncii			
{ intern	672.867.508—			a) Efecte publice valoare nominală	Lei 79.081.400		
{ externe	285.230.010—	958.097.518—		b) Numerar		22.978.500—	
Conturi				Angajamente pentru efecte reescontate în monezi străine		80.774.080—	
{ în Lei	2.117.423.908—	2.365.922.850—		Conturi curente			
{ în monezi străine	248.498.941—			{ în Lei	2.749.150.528—		
Imobile		100.000.000—		{ în monezi și depuneri			
Mobilier și case de fier		1—		{ străine	Lei 513.938.871—	3.263.087.399—	
Conturi diverse		1.218.220—		Dividende nereclamate		3.451.951—	
Casa de pensuni și ajutoare funcțion. băncii				Conturi diverse		72.183.835—	
Efecte publice valoare nominală Lei	79.081.400—			Beneficiu net			
				{ Reportat din anul 1929	7.353.984—		
				{ Pe anul 1930	97.738.808—	105.092.792—	
							4.143.625.357—

Conturi de ordine:

Depozite de titluri	1.332.959.842—			Deponenți de titluri	1.332.959.842—		
Gajuri diverse: mărfuri, garanții, ipoteeci, cesiuni etc.	2.318.409.110—			Deponenți de gajuri diverse: mărfuri, garanții, ipoteeci, cesiuni, etc.	2.318.409.110—		
Garanții statutare	585.000—			Deponenți de cauțiun statutare	585.000—		
Efecte cont curent și polițe în gaj	1.524.698.644—			Deponenți de efecte cont curent și polițe în gaj	1.524.698.644—		
Efecte spre încasare	127.065.237—			Deponenți de efecte spre încasare	127.065.237—		
Debitori pentru acreditive	61.507.582—			Creditori pentru acreditive	61.507.582—		
Debitori pentru garanții în Lei	61.507.582—			Creditori pentru garanții în Lei	61.747.600—		
Debitori pentru garanții în monezi străine	2.463.038—	64.210.638—		Creditori pentru garanții în monezi străine	2.463.038—	64.210.638—	

Conturi de ordine:

Debit. Contul Profit și Pierdere încheiat la 31 Decembrie 1930. Credit.

		Lei b.				Lei b.	
Cheltuieli				Report din 1929	7.353.984—		
{ Salarii și gratificații generale	88.905.451—			Diverse beneficii din: dobânzi, comisioane, devize, venitul efectelor publice, etc., etc.	243.905.655—		
{ Diverse	31.698.411—	120.603.862—					
Amortizări							
{ la imobile	4.398.847—						
{ la creanțe	21.164.138—	25.562.985—					
Beneficiu net							
{ Report din anul 1929	7.363.984—						
{ Pe anul 1930	97.738.808—	105.092.792—					
							251.259.639—

Contabilitatea, Subdirector, Ion Saragea.

Am verificat prezentul cont conform art. 160 din codul comercial și l-am găsit în concordanță cu registrele.

Cenzorii: D. Gherman.

Elect. G. Ionescu.

Stefan C. Ioan.

E. Matah.

I. Purcareaanu.